

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

Az erdélyrészi méhész egyesület tagjai tagsági díjuk fejében kapják. Tagsági díj: köri tagsági díj egy évre 1 frt; rendes tagsági díj egy évre 2 frt. Mindennemű pénz küldemény Bíró Gyula tanár egyl. pénztáros úrnak küldendő: Kolozsvár, Pusztá-utca 4. sz.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények és reclamatiók a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez czimzendők: Kolozsvár, VI. ker. Fő-utca 29. sz.

Közleményeink utánnyomása a forrás teljes és pontos megnevezése nélkül tilos.

A kéziratokat nem adjuk vissza.

Teendők a méhesben

október hóban.

A hűvösebb idő kezdetével a higitott mézzel való etetés beszüntetendő s ha szükségből még etetni kellene, csakis természetes állapotban lévő sűrűségű mézzel etessünk.

A családot a lehető legszűkebb térre e hóban kell szorítani. Irányadó lehet a szükítésnél az, hogy az ablaknál lévő alsó kereten is tömötten legyenek méhek.

Az ablak és ajtó, ugyisintén a méztér is rossz hővezető anyaggal borítandó, fedendő vagy tömendő ki, ilyenek: papír, paplan darabok, moha, szalma, széna stb.

A röpnnyílás is szükítendő annyira, hogy azon egyszerre csak két méh férhessen ki.

Wieder József.

A szegedi méhészeti kiállítás és kongresszus.

Folyó évi szeptember hó 3 – 10. napjain Szegeden megtartott I. orsz. mezőgazdasági kiállítás várakozáson felül jól sikerült, ugyanarra, hogy a kiállítás megnyitása után is folyton hangoztatott kívánság volt a kiállítás időtartamának meghosszabbítása.

A kiállítás az Erzsébet-királyné ligetben foglalt helyet. A kiállítási terület beosztása, az egyes kiállítási, mulató s elárúsító

épületek és helyiségek elrendezése a fokozottabb igényű követelményeknek is megfelelő volt. Közbe-közbe a szabad területeken szép virág-ágyak, kertészeti kiállítások gyönyörködtették a látogatókat, kiknek — valljuk meg őszintén — legnagyobb része még felényit sem várt ettől a kiállítástól. Szép volt, gazdag volt és tanulságos volt e kiállítás. Megalkotóinak a legnagyobb elismeréssel adózunk. Ha nagy, ha sok és nehéz munkát kellett végezniök, míg a kiállítást a maga nagyszerűségében létre hozták, most a hivatalos elismerés mellett a legőszintébb lelki nyugalommal s meglelégedéssel tekinthetnek vissza a kiállítás szép napjaira, a melyek haszna nem fog elmaradni. — A kiállítás leggazdagabb, legszebb részét kétségen kívül az állatkiállítás képezte. Az állatkiállítás impozáns méreteit legjobban illusztrálják a következő adatok: Ki volt állítva 706 drb alföldi jellegű magyar marha, 90 drb erdélyi jellegű magyar marha, 500-on felül nyugati fajta szarvasmarha, 419 drb ló, 700 drb sertés, 2500 drb baromfi, 140 drb eb s mintegy 60 méhcsalád.

I. Kiállítás.

A méhészeti kiállítás az általánosan nagyon rossz méhészeti időjárás és méztermelés daczára várakozáson felül sikerült.

Egyes kiállító volt 172, volt 4 csoportos kiállítás, összesen 55 kiállítóval, összesen tehát 227 kiállító vett részt. A kiállításhoz a földművelésügyi miniszterium is hozzájárult egy változatos tárgyú gyűjteménnyel (méhészeti eszközök, kaptárok, a méh anatómiáját feltűntető papírmache-minták stb.).

Mindenek előtt örömmel kell konstatálnunk, hogy gazdasszonyaink is mind jobban kezdenek érdeklődni nemcsak a méz iránt, hanem a méhészeti kiállítások iránt is. Voltak a szegedi kiállításán mézzel készült befőttek is a mézes sütemények mellett. Legszebb volt a Hollefreund Dóra urnőé, ki 20 üveg pompás mézbefőttet állított ki. Örömmel láttuk azt is e kiállításán, hogy a mézes italok is mind tekintélyesebb számmal lépnek fel és hogy mindinkább tökéletesedve, nem messze az idő, mikor az eladásra kerülő mézbort, mézkonyakot nemcsak »kuriozum«-ból veszi meg a közönség. Legnagyobb baj ezeknél az italoknál, hogy a készítő hamar akar sok pénzhez jutni belőle s ezért nem várja meg, míg kellően

megérnek, hanem egész fiatalon adja el őket, a mikor pedig, ha viasz ize nincs is, de nagyon mézizü. Ez a mesterkedés ingatta meg a vásárló közönség hitét a mézitalok élvezhetőségében. Pedig, ha jót akarunk produkálni, itt is meg kell várni a kellő időt.

Az I. csoport. Élő méh-kiállítás.

Az élő méh kiállításból nincs különösebb följegyezni való. Csinos volt a Matosek Bálint (Stompfa) kis Gravenhorst-pavillonja Gravenhorst kaptáiraival. Nagyon jó bizonyíték volt az a Gravenhorst-féle kaptárak czélszerűsége ellen.

A II-ik csoportban a méhtermékek és azok feldolgozása volt kiállítva. Ez volt — a mint kellett is lennie — az egész méhészeti kiállítás dereka. Itt lehetett bemutatni a méhészet gazdasági s ipari fontosságát, s ezt e szép kiállítás keretében kellően látjuk kidomborítva.

A mézes italok között Tichy Miklós úr kiváló jóságú mézborának versenytársa, ha ugyan nem győztese Voit Gergely úr (Szamosujvár) mézbora. Voith úrnak különben a mézkonyakjáról és mézlikörjeiről is a legnagyobb elismeréssel kell szólanunk.

Igen jó volt a *Kiszely* úr (Jajhalom) mézbora. Volt egy fontos uttörő próbálkozás is, a melynek nagy jövője van. *Schmidt Keresztély* úr Prázsmárról (Brassóm.) mézzel készült orvosságokat s gyógyfűkivonatokat állított ki.

Különös elismeréssel s dicsérettel kell adóznunk Pohánka Ödön tanító úrnak (Csővár) igen szép üveg boxeseiért, és főleg a maga készítette szépen sikerült praeparatumaiért: mézélő növények vászonból, a méh fejlődési sorozata stb., mind mesteri kézre valló készítmények — Szép boxesei voltak még Kölln Józsefnek (Magyar-Pécska), Szénásy Ferencznek (Komárom), Veszelszky Pálnak (Pitvaros) stb.

Nagyon jóizü mézes süteményt és zamatos mézbort láttunk Valló János méhészeti szaktanár úrtól.

A III-ik csoport: Kaptárak, mézpergetők és méhészeti segéd-eszközök. Dicsérettel kell feljegyeznünk egy egyszerű falusi magyar méhész nevét, a Bajusz Pálét (Földeák), ki saját ideái szerint készített egy Hannemann-rács (magyarul anyarács) vágó eszközt, mely, mint a kiállításon bemutatta, kifogástalanul és gyorsan működik. Igen elmés készülék a *Vén Arpád* (Bodola) herefogója s raj

visszaadó kassa stb., melyek mindenesetre több figyelmet érdemelnek.

Kühne Ferencz csoportos méhészeti-eszköz kiállítása a legclókelőbb helyet biztosítja e téren a kiállítónak. Méhészeti Kátéjának párja pedig nincs még ma sem.

A sokféle pergető közül a lépet magától fordító »rakovölgyi« a legczélszerűbbnek látszik, de nagyon drága dolog, csak nagy méhesbe való.

A IV. csoport legkiválóbb tárgya kétségen kívül az Ambrózy Béla báró úr mesterműve »*A Méh*« volt. Régi jó ismerős, hiszen minden jóra való méhész íróasztalán ott találjuk e művet, mely hűséges útmutatója, tántoríthatlan jó tanácsadója az ovasójának. A Pohánka úr páratlan szépségű kiállításáról már fennebb megemlékeztünk.

A csoportos kiállítások között bizonyára a komárommegyei Gazdasági Egyesület méhészeti szakosztályának a kiállítása érdemi az elsőséget, nemcsak, de az egész méhészeti kiállításnak is egyik legszebb része volt a komáromiak kiállítása. Öszinte elismerés illeti e szép kiállítás létrehozásáért s berendezéséért a szakosztály fáradhatlan, ügyyszerető titkárát, Lakatos Károly urat. Oly szép volt e kiállítás, hogy ha a komáromi méhészek rendes viszonyok között csak felényi szépet és jót tudnak produkálni, már az is sok.

A kaptár-kiállításon nem volt hiány a Dzierzon-Berlepsch rendszernek nálunk itthonos változataiban. Igen szépek voltak az Ambrózy Béla báró úr kaptárjai, melyek a párizsi világkiállításra készültek s itt csak bemutatón voltak. Figyelemre méltók voltak a Kühne Ferencz Mayer-féle dúcz-kaptárja, a Gebhardt Imre javított kaptárja, a Beliczay Ignác tizes anyanevelője stb.

A méhészeti kiállításon kitüntetettek névsora.

Disz-oklevelet nyertek: *Abend A.* Nagy-Enyed, *BacsKay S.* Csap, *Br. Bánffy A.* Válaszút, *Falsoviczky J.* Dávidháza, *K. Liebner J.* Inarcs-Kakucs, *Kiszeli E.* Takta-Horkány, *K. Kiss Illés* Hajdu-Nánás, *Magyari Kossa S.* Tápio-Szt.-Márton, *Br. Podmaniczky G.* Nyir-Bakta, *dr. Király G.* Jász-Berény, *Pohánka Ö.* Cső-Vár, *Komáromi Gazdasági Egylet méhészeti szakosztálya, Ba-*

ranvai G. Kurta-Kesz, Fehértemplomi Méhész Egylet, Tasi G. Békés-vármegyei Méhész Egylet.

Arany-érmét nyertek: *Matosek B. Stomfa, Tichy M. Budapest, Zimai V. Jasz-Berény, Lakatos K. Komárom, Kovács A. Budapest, Balla K. Új-Szász, Molnár M. Vác, Roller J. Szempcz.*

Ezüst érmét nyertek: *Köln J. Magy.-Pécska, Voith G. Szamos-Újvár, Joó I. Komárom, Hofman E. Versecz, Pindorfer E. Komárom, Lang Laura Kis-Harta, Ludvig E. Gerla, Szénássy F. Veszprém, Veszelszky P. Pitvaros, Czuczor J. Julia Komárom, Tóth J. Gödöllő, Forgács L. Arad. Pf. Adelman A. Arad-Mácsa.*

Bronzérmét nyertek: *Albert Ö. Csik-Szereda, Erdélyi M. Földeák, Kustár L. Csanád, Lengyel A. Szolnok, Luka M. Keped, Szivós Gy. Szeged, Vízhányó I. Földeák, Zih K. Békés-Szt.-András Dede G. Gebhardt I. Kis-Harta, Illy J. Új-Pécs, Pollák J. Budapest, Hives P. Perbete, Moncz Gy. Ács, Serlein J. Két-Hely, Verseczi Méhész Egylet, Faul M. Fehér-Templom, Mladin G. Kurtics, Ondrejkovics J. Fehér-templom, Kitzinger A. Versecz, Széll J. Vanky I. Szeged, Schulz P. Szőlős, Baký Vilma Békés, Komenda I. Apcz, Révész M. Fényes-Litke, Sárhegyi K. Seres L. Kovács G. Baralovics Gy. Haberl B. Torna-Méra, Sánta M. Békés, Matosek B. Stomfa, Vánky M. Szeged.*

Kiállítás oklevelet nyertek: *Bács Gy. Bánffy-Hunyad, Bajusz P. Földeák, Benedek G. és neje Csik-Szentgyörgy, Kalauz A. Királyfalva, Kovács G. Kétegyháza, Kolozsvári I. Gógán, Prónay A. Tály, Schmidt K. Prázmár, G. Szabó K. Debreczen, Szivós Gy. Szeged, Pollök I. Budapest, Csete K. Piros, Koppermann G. Szolnok, M. Kir. Fegyintézet Nagy-Enyed, Vén Árpád, Bodola, Vimmer J. Kapos-Vár, Zeiler G. Kapos-Vár, Koczor Gy. Komárom, Schmidt Gy. Stuber I. Vodicsék P. Komárom, Lendle N. Versecz, Lendle R. Versecz, Milykovics J. Versecz, Sztankó G. Szepes, Vajdinger J. Peczei Méhész-Kör, Békés-Pecze, Tócsék M. Somorja, Baki J. Békés. Vánky J. Szeged, Hegedüs J. Csergő Gy. Vörös J. Böhm I.*

Pénzjutalmat nyertek: *Bajusz P. 25 frtot, Lippai J. 25 frtot, Kovács G. 15 frtot, Szalontai M. 10 frtot, Vén Árpád 5 frtot, Nemes S. 10 frtot, Vojdicsek P. 10 frtot.*

A bíráló bizottság jegyzőkönyvi köszönetet mond a Nagym.

Földmivvelésügyi Miniszter urnak, a miért a gödöllői méhészeti iskola tárgyaiból méhészeti eszközöket, kaptárakat, készítményeket stb. a kiállítás céljaira átengedni kegyes volt. *Br. Ambrózy Béla Ő méltóságának*, a miért a párisi kiállításra küldendő tárgyait itt bemutatta, *Khüne Ferencz úrnak*, szép csoportos kiállításáért, (versenyen kívül volt kiállítva) *Kovács Antal méhészeti felügyelő úrnak*, a kiállítás gondos, szép és tanulságos rendezéseért.

II. A kongresszus.

I-ső nap.

Szeptember 4-én d. e. 11 órakor nyílt meg a magyar méhészek II-ik országos kongresszusa. Mintegy 200 tag volt jelen, köztük számos nő is, a mi nagyon örvendetes jelenség.

Ambrózy Béla br. úr üdvözölte lendületes beszédben Weckerle Sándor úr Ő Nagyméltóságát, mint a kongresszus protektorát, ki országos gondjai mellett időt szakít magának a méhészek ügyének előre vitelében munkálkodni, kérve őt, hogy valamint eddig hathatós támogatásban részesítette a magyar méhészetet, úgy tegye ezt jövőre. Kéri, hogy kegyeskedjék a kongresszus tárgyalásainak vezetését elfogadni.

Weckerle Sándor Ő Nagyméltósága válaszában megköszöni a belé helyezett bizalmat s a megtiszteltetést, melyben a méhészek kongresszusa részesítette. Azután fennkölt szellemű emlékbeszédben áldozott boldogult Erzsébet királynénk emlékének, mint a magyar méhészet fenséges protektorának, elmondván, hogy mily fölemelő, buzdító volt a magyar méhészekre és mily nagy mértékben segítette elő a magyar méhészet fejlődését boldogult Fenséges Asszonyunk pártfogása.

Az ülést megnyitja. — Első felolvasó *Bodor László* kolozsvári törvysz. bíró, a Méhészeti Közlöny megalapítója volt. Előadásának tárgya a »*Méhészeti törvény-tervezet*« volt, melynek előmunkálatait az 1896 iki kongresszuson már bemutatta volt s a kongresszus megbízásából most teljesen kidolgozva, indokolással ellátva mutatta be a kongresszusnak. A tervezetet kinyomatva szétosztották a kongresszus tagjai között. A tervezet a feladatul tűzött kérdést *magánjogi, közgazdasági és állategészségügyi* szempontból tárgyalja,

végül kiterjeszkedik a büntetési határozmányokra is. A sok tudással, nagy gondnal s a külföldi méhészeti törvények teljes figyelembe vételével kidolgozott tervezetet a kongresszus nagy örömmel fogadta s felolvasót feszült figyelemmel hallgatta meg. Midőn a felolvasás végén a Nagyméltóságu Protaktor úr méltatta Bodor tagtársunk nagy érdemeit a méhészeti törvény megalkotásában, a közönség lelkes éljenzésben nyilvánította elismerését a nagyfontosságú felolvasásért. A kongresszus jegyzőkönyvi köszönetet szavazott meg Bodor László tagtársunknak.

Bodor László előadása közben jött a terembe Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter. A Protaktor üdvözlétére hosszabb beszéddel válaszolt, melyben kifejtette, hogy a méhészetet a mezőgazdaság egyik legfontosabb mellékágának tartja, mely hivataa van főleg a kisgazdák mellékjövedelmeit tetemesen gyarapítani. Épen ezért eddig is megtett s ezután is megteszi a hatáskörébe eső intézkedéseket, hogy a méhészetet fejlessze. — Bodor László előadását végig hallgatta s a közönség lelkes éljenzése közben távozott.

A kongresszus a Protaktor indítványára kimondja, hogy a mostani méhészeti törvényt kielégítőnek nem tartja s ezért az új törvény-tervezetet szükségesnek tekinti, elfogadja. A tervezet megvitatásába ez uttal azért nem bocsájtkozik a kongresszus, mert a javaslat teljesen kész arra, hogy a törvényhozás elé terjesztessék. A földmivelésügyi miniszter figyelmébe ajánlja a kongresszus a törvényjavaslatot.

A második előadó Ambrózy Béla báró, a földmivelésügyi miniszter méhészeti szaktanácsadója volt. Előadása előtt engedélyt kér a kongresszustól, hogy soron kívül egy indítványt tehessen, tekintettel arra, hogy a kongresszus befejeztekor, mikor az indítványok kerülnek sorrendre, valószínűleg nem lesz ekkora közönség jelen. Aztán így folytatja: »Méltóztatnak tudni, hogy évekkel ezelőtt 3 nagy méhészeti egyesület volt, a dél-magyarországi, a budapesti és az erdélyrészi. Ma csak kettő van. A dél-magyarországi lemondott önállósági jogáról, mert belátta, hogy két egyeslet működése nem oly áldásos, mint egyé. Az erők elforgácsolódtak, míg most az egyesülés után az erős, hatalmas országos egyeslet érvényre juttatja a dél-magyarországi méhészek kívánalmait is sokkal jobban, mint ők teheték volna. De ilyen szétforgácsolása

az erőknek megvan ma is, bár kisebb mértékben, midőn az országos egyesület a saját, az erdélyrészi szintén a saját érdekeit képviseli. Szüntessük meg ezt az állapotot és kérjük meg az erdélyieket, hogy egyesüljenek velünk. Szólítsuk fel erdélyi testvéreinket, hogy tartsunk értekezletet és fontoljuk meg a dolgot.* A kongresszus egy része élénk helyesléssel s éljenzéssel fogadta a Báró úr indítványát, a mely különben nagyon meglepő volt, mert közülünk senki sem volt előzetesen értesítve a történeendőkről.

Wieder József, az Erdélyrészi Méhész-Egyelet főtitkára s egyik kongresszusi kiküldöttje az egyesületnek a következőben válaszolt a felszólításra: A felvetett indítvány két irányban is érdekel, egyfelől mint kongresszusi tagot, másfelől mint az Erdélyrészi Méhész-Egyelet képviselőjét. A legnagyobb örömmel — és mondhatom, hogy mindnyájunk érzelmeit tolmácsolom, midőn kijelentem, hogy mindent el fogunk követni, hogy a reménybe helyezett eldorádói állapotot elérjük s az előkészítés munkálatait megfogjuk tenni.

Weckerle Sándor dr. A két egyesület egyesítésének eszméje nem képezi a kongresszus tulajdonképeni tárgyát, mert két jogi személy egyesüléséről van szó s előzetes megállapodás e tárgyban még nem történt. Az itt elhangzott előadásokból következik, hogy a magyar méhészeti kongresszus határozatilag kimondhatja, hogy a méhészet érdekeinek egyöntetűbb, hatályosabb képviselője és a vidék érdekeinek hatályosabb képviselője érdekében is kívánatos volna, hogy az erdélyiek is egyesüljenek az országos egyesülettel oly alapon, mely alkalmas lesz nemcsak az országos, de a helyi érdekek kielégítésére is. Mi, mint kongresszus, csak avval a morális támogatással járulhatunk az indítványhoz, hogy saját részünkről is kívánatosnak tartjuk, hogy egy hatalmas méhészeti egyesület létesíthessék. Helyeslés.

Ezután *Ambrózy Béla* báró áttér tulajdonképeni tárgyára, a Dickel-féle elmélet tárgyalására. — »Méltóztatnak tudni, mily vak gyűlölettel támadja meg Dickel modern méhészetünk atyját Dzierzon, ki az ő hazája részéről más megítélésben is részesülhetett volna, mert az ő Rationelle Bienenzuchtja alapja mai méhészetünknek. Ő tette le számunkra az elmélet és gyakorlat alapköveit. Ő neki köszönhetünk mindent, a mi ezen az alapon nyugszik. Fájdalom töltötte el azért szívünket, visszaemlékezve azon időkre, midőn kon-

gresszusi gyűlésünkön történt megjelenésekor oly osztatlan tiszteltben részesítették, és látva a jelent, mely mindent el akar ragadni az öreg Nesztortól. Nem, soha sem fogunk megfélemleni róla, ki annyi jóssággal viseltetik irántunk. Mikor a férfit annyi meghurcolásban részesítették, nem volt senki, ki megvédelmezte volna, kénytelen volt mihozzánk fordulni, nekünk kellett őt pártolnunk és ma is; midőn oly heves megtámadásoknak van kitéve, mindnyájunk nevében pártoljuk ezen kiváló férfit eszméjét, azon eszmét, melyet ő már akkor terjesztett, midőn még senki sem tudott a rationalis méhészettről. 1854-ben lépett fel a parthenogenesis tanával, melyet Berlepsch báró segítségével diadalra is juttatott. Voltak régebben is, kik kétségbe vonták, Ulivi, Lafranchi stb. az elmélet helyességét. De nem olyan könnyű azt letagadni. Hiszen mily egyszerű próbája a német fajú herével termékenyített olasz anyaméh ivadéka s viszont. És mit mond Dickel? Azt, hogy minden egyes pete meg van termékenyítve és hogy a munkások alkotnak belőle him, illetve munkás állatot vagy anyaméhet, mirigyváladékjuk segítségével. Ez álbölcselkedés. Azt állítja továbbá Dickel, hogy az álnyától származó herék nem képesek megtermékenyíteni az anyaméhet. Ezt csak ő állítja, de mi, kik a pusztán méhészkedünk, tudjuk, hogy midőn korai anyákat neveltünk s kivittük a tanyára, márczius vége felé a kisebb formájú heréktől is megtermékenyültek az anyaméhek. Ez az ügy eldöntött. Bűn, a mit Dickelék elkövetnek. Hiszen Siebold és Leuckart eléggé bebizonyították, hogy a herepetében nem található soha sem ondószálacska. Nagyon téved tehát Dickel, ha azt hiszi, hogy győz, mert mi elvitázhatlan tényekre alapítjuk állításainkat. Előadó indítványozza, hogy szavazzon a kongresszus bizalmat Dzierzonnak.« Helyeslés.

Vámosy Mihály, a magyar méhészet Nesztora volt a harmadik előadó s a *méhlegelők javításáról* értekezett. A fölolvás nem tulajdonképeni értekezés, hanem inkább csak jelentés arról, hogy az 1896-iki kongresszus óta fölolvastott jelentésből kifolyólag, történt-e valami államilag a méhlegelők javítására vonatkozólag.

1896-ban olyan irányu javaslatot tett, hogy kéressék föl a kormány, hogy a méhlegelők javítására szükséges fákat, melyeket névszerint megemlített, az állami faiskolákban nagyobb mennyiségben bocsássák a méhészkedő közönség rendelkezésére és hasson

oda, hogy a községek, városok stb. gondoskodjanak ilyen fültetésekéről és utasítsa a vándortanítókat, hogy ne mulasszák el a méhészközönséget ezekre a fákra felhívni s adjanak utasítást azok beszerezhetőseére. Mutatkozik ugyan e téren is haladás, de a magkiosztással érték el a legkedvezőbb eredményt. Ajánlja a fillokszérától elpusztított szőlők helyének ez irányban való értékesítését. Ismerteti a Gödöllőn felállítandó állami méhészeti mintagazdaságot és iskolát, melytől igen sokat vár a jövőben. A telek már meg van véve hozzá s még ez idén megkezdik a berendezését is. Indítványozza, hogy a kormány kéressék fel, hogy a községi falkolák kezelőseégeit utasítsa, hogy a méhészeknek mérsékelt díjért vagy ingyen adjanak mézelőfákat, növényeket, illetve magvakat.

A következő előadó *Kovács Antal* méhészeti felügyelő volt, Ismertette azon kormányintézkedéseket, melyek a méhészet érdekében 1896. óta tétettek, Egyike e fontosabbaknak, hogy a felügyelő Budapestre rendeltetett fel; továbbá a méhészetet rendes tantárgyként tanítják a budapesti kertészeti tanintézetnél, a vándortanítói székhelyeket olyan városokba helyezték át, a hol tanítóképzők vannak. Ismertette a gödöllői méhészeti gazdaság tervezetét.

2-ik nap.

Nagyméltóságú Protektora a kongresszusnak *Wekerle Sándor dr.* más irányban lévén elfoglalva, az elnöki tisztet *Ambrozy Béla* báró úr foglalta el.

Az első előadó *Binder Iván* a Magyar Mész szerkesztője volt. A mézértékesítésről értekezett, kimutatván, hogy a még csak gyermekkorát élő intézmény már eddig is mily rendkívül sokat segített hazai méhészeink helyzetén, mert mindig biztos piacra találnak itthon s nincsenek kitéve annak a veszélynek, hogy külföldre küldve néhány métermázsa mézet, oda vesszen a méz is, ára is teljesen. (Irott adataink vannak hasonló esetekről, azért nem ajánlhatjuk elég melegen a mézértékesítő bizottság igénybe vételét mindazon tisztelt olvasóinknak, kiknek eladó mézük van, akár pergetett, akár keretes. A Ref.) A mézértékesítő bizottságtól mindig biztosan megkapják a kijelölt árat levonás nélkül. Előadó elmondotta a mézértékesítő bizottság szervezetét, működés módját stb. Javasolja, hogy mondassék ki a mézértékesítés fenntartása s a

magas kormánynak hála fejeztessék ki a kegyes támogatásért és kéressék meg, hogy ezután is istápolja a méhészek ügyét. Továbbá, hogy létesíttessék egy mézértékesítési tőke, azért, hogy a beérkezett mézeket rögtönösen ki lehessen fizetni. Végül lelkes szavakkal buzdítja a méhészeket a méztermelésre s figyelmeztet arra a nagy veszélyre, mely a szaporításra való tulságos törekvésben van, mely hibában rendszeren azok a méhésztársak leledzenek, kik kevés családból gyorsan akarnak nagy méhest sok mézzel teremteni, holott épen az ellenkezőjét érik el.

A második előadó *Ludwigh Ede* volt, ki »Hogyan méhészkedjünk az alföldön« czimen tartott igen érdekes és figyelemreméltó előadást. Egyik feltétel szerinte az Alföldön a jó anyanevelés (a mi különben mindenütt első feltétele a méhészkedésnek. Ref.) Szerinte az anyacserét minden évben végre kell hajtani. Legfélényebbek s szökésre leghajlandóbbak a gyöngye családok anyjai, vagyis az anyanevelőkben lévőek. Ezért az erős családoktól is, de egymástól is jó távol kell tenni az anyanevelőket. Az anyanevelő nem egyéb egy kisebb múrajnál, ezért mindig támogatni kell. Mivel jó anyát csak erős család tud nevelni, az anyanevelőket csak a befödött anyaházak kiköltésére használja. Mivel az Alföldön az ákácza egyik legfontosabb mézelő növény, az alföldi méhészre nézve gyakran életkérdés, hogy az ákáczirágzást kihasználtaassa méheivel. E célból Ludwigh úr mindig 3 családból készít egy erős családot, de úgy, hogy azért mind a három megmaradjon. T. i. egy családot meganyátlanit s helycserével beleviszi még két család kijáró méheit. Tudva azt, hogy az anyátlan család jobban gyűjt, mint az anyás, mert fiasítása sincs, mind felraktározza, a mit gyűjt. A mézgyűjtés céljából való meganyátlanítás különben Berlepsch báró aranyregulája volt. Hogy pedig a tisztessű virágzást jól ki tudja használni, juliusban etetéssel serkenti családját a fiasításra, mert különben szeptemberre csak $\frac{1}{3}$ rész oly erősek lesznek, mint kellene. Kaptár-, illetve családcsereálgatási módszerét be is mutatta Ludwigh úr, de helyesen jegyezte meg Ambrózy báró úr, hogy az nem a modern méhészkedésbe való módszer.

A harmadik felolvasó *Bálint Sándor dr.* volt, ki »A méhenyér és pótszerei (surrogatumai)« czimen tartott felolvasást. Szokásban lévén nálunk is tavasszal lisztet hordatni be a méhek-

kel, megserkentő etetésre tejet, tojás sárgáját etetni fel velők, előadó ismertette először a méhek tápszereit, a mézet és mézkenyeret s azok összetételét és élettani feladatakat, áttér a búza, rozs, törökbúza s borsóliszt összetételének ismertetésére, mérlegelve, hogy melyik felel meg leginkább mint a méhkenyér helyettesítője. Ugy találta, hogy az összes használatban lévő pótszerek közül a kukoricza (tengeri, törökbúza) liszt fölel meg leginkább, mert könnyen emészthető s könnyen és teljesen alakul át keményítője szőlőcukorrá, nagy méheseekben legkönnyebben alkalmazható. Említette, hogy a mogyorófa és bodzatavirág himporát szárítva szokás a méhekkel feletetni, pedig óriási különbség van ám a friss és az aszalt növényi himpor élettani általa kulása között emésztés közben. Végül ismertette a Becker-féle »Florin« mesterséges himport, melyet a méhek örömmel vesznek fel.

Második felolvasása »A jövő kaptárja« az idő előre haladottsága miatt elmaradt.

Tárgya különben a mostani *kaptárrendszerek* bírálatos ismertetése, minek alapján arra a következtetésre jut, hogy a jó kaptárhoz fűzött követeléseinket leginkább a felülről kezelhetők elégítik ki, vagyis a *Langstroth*-rendszerű kaptárak, melyeknek szintén végtelen változata van. Hogy nálunk melyik felelne meg leginkább, azt csak kipróbálás után lehet eldönteni. Tekintettel azonban arra, hogy Horváth-országban, a Balkán félszigeten és szomszédunkban szerb méhésztársainknál a Zsivánovics-féle módozat felel meg leginkább, valószínű, hogy nálunk is ez lesz a legelterjedtebb.

A III. kongresszus helyéül *Kolozsvárt* hozta az elnök javaslatba, a mit a kongresszus örömmel fogadott el.

A kongresszus tárgyalásainak befejezte után Vanky J. úr meghívására igen sokan elmentek az ő svájci mintára szerkesztett méhészetének megtekintésére.

A Vanky úr méhese igazi méhesház, a mennyiben alól vannak a lakosztályok s felül az első emeletet alkotólag vannak a méhkaptárak elhelyezve. Igen ügyes méh-itatót láttunk a Vanky úr kertjében. Nem egyéb ez, mint egy 2–3 literes nagyságu befőttes üveg, melyet megtöltenek vízzel s szájával lefelé ráborítanak egy deszkalapra, melybe árkok vannak vésve. A víz fokozatosan s folytonosan szivárog ki és mindig kis mennyiségben, úgy, hogy a deszkán nem rothad meg, hanem inkább elpárolog.

Délután volt a viaszolvasztó, mülépöntő s mézpergető verseny. A viaszolvasztók közül relative a Bacskey Sámuelét nyilvánította a legjobbnak a jury. A pergetők közül, bár sok volt, de egy sem volt olyan, melyet az országos egylet, mint hivatalos pergetőt tudott volna elfogadni s ajánlani. Még legjobban működik a »rákos-völgyi« de az igen költséges gépezet.

Szerdán délelőtt sokan kimentek a szegedi felső tanyára Benke Ferencz méhészetének megletekintésére.

* * *
* * *

A különböző méhköpiük és kaptárak.

(Tanulmány.)

A viharedzett dúvad is keres magának menedéket az időjárás kellemetlenségei ellenében; a hatalmas medve jó melegtartó bundája daczára üregekbe, barlangokba húzódik, ha az idő rosszra fordul; a róka nagy bajjal, fáradtsággal vájja, építi mentsvárát és így nincs mit csodálkoznunk a méh azon igyekezetén, hogy családjának megalapítása idején röpte-kelte határát nagy gondnal kikutatja, vajjon hol lehetne alkalmas helyet, hová családostul behúzódhatna.

A méh gyenge bogárka, meg árt annak a hűsebb szellő is, annál inkább nagy veszedelem reája nézve az eső, szél, fagy és hó; nagyon is megérthetjük, hogy saját és családja élete fenntartásáért iparkodik oly lakásra szert tenni, a melyben az időjárás káros hatásai ellen oltalmat talál.

Találkozik a méhek rokonságához tartozó bogarak közt olyan is, a melyik sokadmagával a szabadban tanyázik, ilyen pl. a nagy indiai méh (apis dorsata), a mely magas fáknak kiálló ágain lépeket épít, sőt ha köpübe helyezik, onnan csakhamar családostul kiszökik s újra a szabadban telepszik meg.

Némely természettudós szerint hajdan, -- ember emlékezet előtti időkben — a mi méheink sem sokat válogattak hely dolgában és ha arra került, a kiálló faágakon nagy sziklahajlatában is kezdték lépeiket építeni. A mint a lépek kiépültek és ezen munkájuk megszűnt, a lépek megoltalmazásáról gondoskodtak, védő köpenyeget készítettek. A védő köpenyeg anyagát a bőven lelhető gyantafélék szolgáltatták, ezt szorgalmasan gyűjtögették a méhek

és avval bevonták építményük külsejét úgy, hogy mintegy burokba vonták, a mi által a szél, eső és hideg ellen meg voltak óva. A mely méhcsalád jobban védekezett, az kevésbé is volt kitéve a pusztulásnak; mentől jobban védekezett, annál több ivadékot hagyott hátra, míg a gyenge oltalomban levők évről-évre kipusztulván, mindinkább azon méhcsaládok ivadéka marad életben, melyek a gyenge, vékony és könnyen megsérthető gyanta köpenyeg helyett jobb és szilárdabb házfalat használtak, a minőt pl. azon méhcsaládok készentaláltak, melyek odvas fatörzsek, vastag ágak-, föld- és szikla üregekbe huzódtak.

Mai nap is, minálunk épúgy, mint a melegebb éghajlat alatt, sok méhraj gazda nélkül maga-magáról gondoskodik s bizonyára annak élete kevésbé áll koczkán, a mely raj jobb védelemben részesül, kevesebb bajnak és veszedelemnek van kitéve. Találtam már méhrajt ölbe rakott hasábfák között, máskor egy fenyőfa sűrű gesztjében; jó hosszú lépeket épített, méze is elegendő volt mégis elpusztult, a téli idő megölte, holott a szt.-antali zárda előtt ievő hársfába vonult raj évekig élte, gyarapodott és szaporodott is.

Habár mai nap ritka raj marad gazdátlanul, mégis meg lehetősén ki van fejlődve a méheknél ama vágy, hogy a kivonuló raj már biztos és védett helyet találjon; rajzás előtt minden hézagot és részt kiszamatolnak a kutatók, gondoskodnak lakhelyről a raj számára.

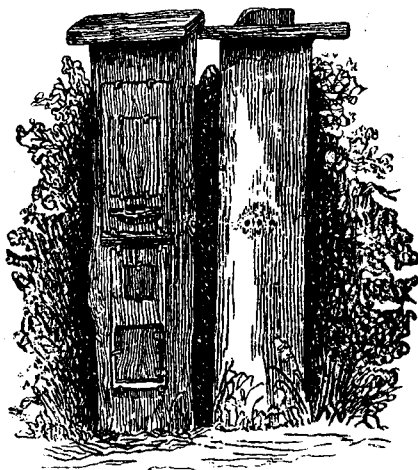
1. A faküpi.

Méhészkedő eleink hogy — hogyan nem, de szintén ismerték a méhek azon igyekezetét, hogy alkalmas lakást leljenek és ezen körülményt hasznukra is fordították, a mennyiben az erdőkben arra alkalmas fákat kiszemelve azokba üregeket vájtak és mindinkább kiformalódott az első emberkészítette lakása a méheknek. Nehogy minden avatatlan a méhek édes kincséhez hozzájusson, ezeket az üregeket a fa törzsén jól magasan faragták ki, sőt az üregnek betevő ajtót (betevőt) és néhány fűrt lyukból álló menőkét, bejárót csináltak. (23. ábra)

Bármennyire gondoskodott is az ember, hogy a jövőmenő rajok alkalmas helyetelve az ő körében letelepedjenek, sok fája

üresen maradt; de meg a letelepedett méhcsaládjait is az irígy szomszéd vagy a vad állat ő előtte megdézsmálta, úgy hogy dövel a kivájt fatörzseket az üregnek felette és alatta elfűrészelve hazavitte és kunyhója közelébe felállította.

Ugy vélem, hogy éghajlatunk alatt a kivájt fatörzs volt az első lakása a méheknek, a melyet számukra ember készített; ezen kivájt fatörzset nevezték el méhköpünek, méhdöbönnek, mint ugyanoly tárgyak nevei hasonló gyökérből származnak, pl. köpülő, bödön (zsíros stb.) döbön. Ilyes alaku méhköpü tönkkasnak nevezni nemcsak magyartalan, de helytelen is, miután a »kas« fogalma mindenkor valami fonott tárgyra, fonadékra vonatkozik. A fa tönkjéből készített köpünek megvan a saját eredeti neve ez: méhköpü, méhdöbön (ez utóbbi tájszóolás Barsmegyében dívik.).

23-ik ábra.

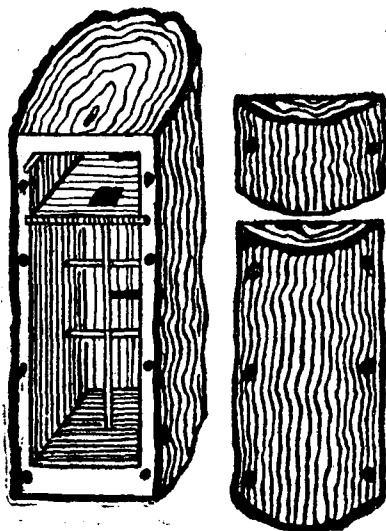
ajtó levétele után, füstölés mellett mézet ki lehet szedni, még a család megölése nélkül is; ez az ugynevezett *barkácsolás*.

A faköpü használata kivált hazánkban meglehetősen szűk vidékre szorul, kivált az erdőkben bővelkedő vidéken található, mint pl. Arva-, Liptó-, Trencsén- és Turóczi megyében, továbbá Szepes- stb. megyében. A külföldön a faköpü Ausztria, Németországban, de kivált Oroszországban és Görögországban van elterjedve.

A faköpi kívülől 1—1.4 met. magas, 30—40 cm. széles szokott lenni. A kívájt üreg nagysága igen változó. Jellegzetes, hogy néha nem egy méreke van rajta, hanem 3—4 és 1—1½ centim. átmérőjű furtjuk az üreg közép-magasságában. A faköpiüket néha a szabadban állítja fel a méhész, ezek az ősökhez illően valódi köpüóriások, néha pedig köröskörül bekerített méhesekben felfállítvák.

A faköpiúnek egy másik alakját tünteti fela 24-ik ábra. Ennek a módosulatnak is két alfaja van használatban. Az

egyik, mikor a tönk ürege egységes, nincs külön fészek és külön mézkamra és a másik, melyet bemutatunk, melyben az egész üregnek mintegy ¼ része felül el van különítve az alsó nagyobb üregtől. A felső üreg szolgál mézkamra gyanánt, a melyben természetesen nincsenek keretek. (Ha valaki okvetetlen tenni akar, hát úgy is készítheti.) Az alsó nagyobb üreg a fészek, melyben léptartó keretek vannak.

24-ik ábra.

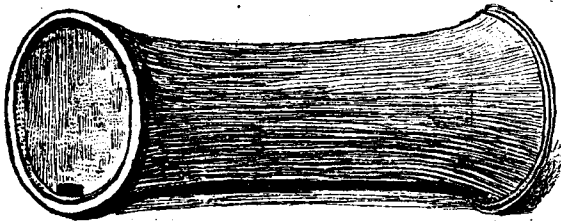
2. Kezdetleges méhköpi-félék másféle.

Miképen az erdő közelében lakó ember, utánozva a méh szokását a méheket faodvakba telepítette, azonmód követi az ember a méh utmutatását odvas fákbán szükölködő vidéken.

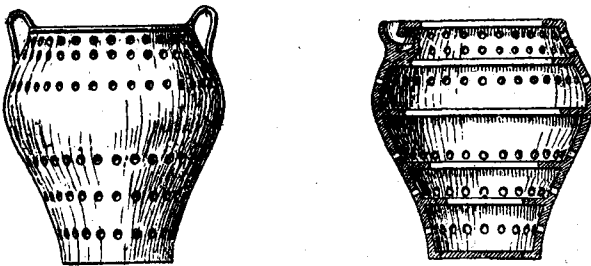
Ugy tudjuk, hogy a régi héberek házunk falában oly üregeket hagytak, melyekbe arajokat betelepítették és ezen üreget valamely lapos kövel betámasztották.

A műveltség alacsony fokán álló sudaniak a jelen időben is a földbe gödröt ásnek azt aztán néhány alkalmas kövel kirakják, a méheknek kijárót hagyva és készen van a méhköpi, Azo.1 vidéken a méhek inkább földben lakó állatok.

Az egyiptomiak a Nilus sarából hengeralku edényeket készítenek, azt modhatjuk köcsögöket s ezeket használják méhköpük gyanánt. (25. ábra.)

25-ik ábra.

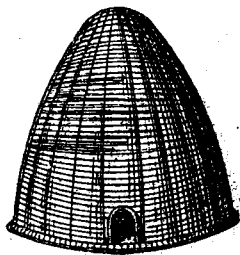

26-ik ábra.

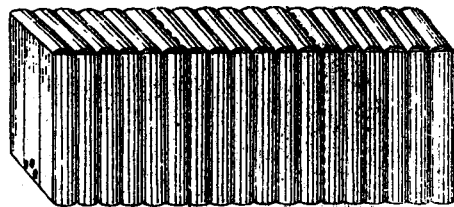
A 26-ik ábrán egy sajátságos bronzedény rajzait mutatjuk be, melyekről azt vélték,* hogy méhköpük. Az edényeket a Vezuv által Kr. e. 79 eltemetett Pompejiben találták kiásatásakor. — Az edények két füllel ellátott urnák, melyeknek belseje 5 emeletre van osztva befelé álló ormókkal, az ormókra kerek fémlamezek talál-
nak, melyek az átjárást egyik rekeszből a másikba teljesen elzárják. Az edény falán kerekben azonban minden emelet el van látva több lyukkal. A kívülág felé tehát van közlekedés az egyes rekeszekből. Az edényeknek bronz fedőjük is volt. — A mint azonban E. Zirrgiebel-Grana kimutatta, nem méhköpük voltak ezek, hanem

* R. Billiard: Notes sur l'abeille et l'apiculture dans l'antiquité L'Apiculteur. 1898—99 évfoly.

sajtkészítő edények s a lyukak a savó lefolyására valók a préselés alatt. — Nem árt tehát a régiségekkel szemben óvatosoknak lenni.

27-ik ábra.

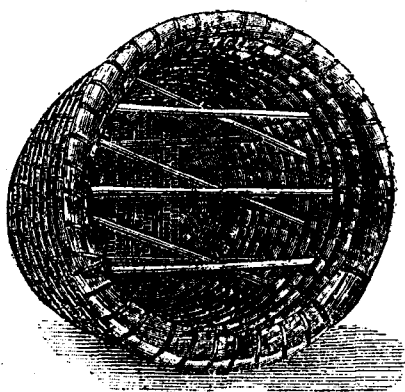
28-ik ábra.

A 27-ik ábra egy római féldomborműven feltüntetett méhkast ábrázol. A kas szája aránylag nagy, boltíves. Ugy látszik, alsó szélén vastagabb karimája, párkánya volt. Anyagja valószínűleg nád vagy vessző volt. Nagyságuk: 3 láb magasak s $2\frac{1}{2}$ láb átmérőjűek voltak. Legjobban volt elterjedve az ugynevezett favignana vagy arab-köpü, melyek Varro »de rustica«-ja szerint 3 láb hosszúak, 1 láb magasak s 1 láb szélesek voltak. (28. ábra.) Keskeny deszkácskából készítették. Egy ilyen kashoz 42 lécz volt szükséges. Mellső s hátsó oldala kivehető volt. A keskeny mellső oldalán alul volt 3 nyílás a méhek ki- s bejárására. Hengeres fabotok kettéhasítása útján állították elő a köpü készítéséhez szükséges léczeket. Egy léczcel két egyenlőtlen részre osztották a belsejét. A mellső nagyobb s a hátsó kisebb üregre. Ez utóbbi az egésznek mintegy $\frac{1}{3}$ -adát tette ki. A hátsó üreg volt a méhek menekülő helye, mikor a köpüben dolgoztak s egyszersmind téli raktár, melyet a méhész nem bolygatott meg. A mellső nagy üreg volt a működési tere a méhésznek s a mozgatható oldalfallal szükség szerint lehetett tágitni vagy szűkíteni. Olaszország egyes vidékein még most is előfordul.

3. A szalma-kas.

Még a régi időben is voltak vidékek, hol kevés volt az erdőség, faköpünek alkalmas fatörzset ritkán talált a mézet kedvelő ember, így hát természetes, hogy más anyag után kellett néznie. Szalmából, gyékényből, vesszőből és iszalagból mindenféle kosarakat készítettek elődeink s ezek nyomán készülhettek az első méhkasok is.

A fonott méhkas nemcsak könnyebben előállítható, mint a faköpü, de ennél könnyebb, szállíthatóbb is, sőt a méhcsaládba való bepillantás is könnyebb. A méhrajt a szalmakasba bezárni sem oly nehézkes, mint a faköpübe. Idő haladtávaikiszorította a szalmakas faköpüt oly vidéken is, hol egyébként fában bővíben vannak; mai nap is azt mondhatjuk, hogy a legtöbb méhcsalád szalmakasokban lakik, hazánkban éppúgy mint a külföldön. A felvidék méhesei-

29-ik ábra.

ben és a közönséges méhész mindinkább megkedveli a szalmakast; az alföld, a dunántúl méheseiben a szalmakas a törzsökös, itt-ott gyékényből is fonnak kasokat, de ezek nem sokban különböznek sem nagyságban, sem alakban, sem kezelésükre nézve a szalmakastól. A szalma illetve vesszőkasokba, is éppúgy mind a javított faköpükben láttuk, tesznek léptartókat (lépkereszt, kaskereszt). (29. ábra.)

Valló János.

(Folytatása köv.)

A „Somoskeőy-féle kaptár.”

A méhészet jelen stádiumában meglepő új berendezések már alig lehetvén képzelhetők, — miután hosszabb gyakorlat utján megismerkedtem minden alkalmazásban levő berendezések előnyei és hiányaival — a következő meggyőződésre jutottam:

1. A Berlepsch-féle — melegberendezésű — hátulról való kezelésnek azon tagadhatatlan hátránya van ugyan, hogy a keretek kiszedhetése nem tetszés szerinti választás, hanem csak egymást követő sorrendben történhetik. Azonban sok évi tapasztalás beigazolta, hogy ezen rendszer a méhek testi épségét és életét teljességgel nem veszélyezteti? tehát kevésbé is ingerli őket, mint a lapozó vagy felülről való kihuzogatás, betologatás.

2. A felül alkalmazott mézes kereteinek külön csoportosítása a költőfészeketől: könnyűvé, kényelmessé teszi a mézelszedhetést-
etetést, itatást és a biztos jó beteljelhetést. Én tehát véglegesen a
három osztályu egyleti álló kaptárt fogadtam el, de a következő
módosításokkal:

a) A kaptár belsejében ne legyenek semmiféls mélyedések,
horonyok vagy felszegzések, melyek a méheknek beragasztáshoz
alkalmat, a molyoknak pedig — esetleg — buvó zugokat szolgál-
tathatnak.

b) Ne legyen rajtok semmiféle mesterkélés, czinkolások, össze-
enyvezések stb., hogy azt bármely faragó ember könnyen, kifo-
gástalanul összeszegezhesse és így az olcsósági követelménynek is
megfelelő legyen.

c) Hideg, forróság, nedvesség és egerek ellen, mint legezél-
szerűbb és aránylag olcsó burkolat Bien-féle aszfalt tető lemezek
használandók, melyek □ méterenként 25 - 30 krajczárért beszerez-
hetők és a kaptárak tartósságát hosszú időre biztosítják.

d) A méztér felszegezett, állandó, vékony fenékkal különítendő
el, melybe a röppnyíás felett egy félcentiméteres nyílás vezet, ezen
át a dolgozók szabadon járhatnak, az anya azonban nem barátja
a szűk átjárónak, a Hannemann rács alkalmazása tehát elkerülhető,
de a ki használni akarja, tágasabb átjárót hagyhat.

e) Ily egyszerű ikerkaptárakat aránylag valamivel még ol-
csóbban is lehetne előállítani, megjegyzem azonban, hogy az egyes
kaptárak könnyen kezelhetés, szállítások, áthelyezések szempont-
jából — főleg múrajok készítésénél — előnnyel bírnak. Azért én
határozottan az egyes kaptárok használata mellett foglalom állást.

3. A normál egészkereteket — kezelési szempontból — a
méhészek; a félkereteket pedig — fiasítás és áttelelés szempontjá-
ból — a méhek kifogásolják. Minélfogva én 24 cm. egyenlő hosz-
szuságú léczecskékből szegezem össze kereteimet, teljesen négyszög
alakban, minden kiálló részek mellőzésével, és hogy fás részek
se egymással, se a kaptár falaival ne érintkezessenek, és így a
méhek által összragaszthatók ne legyenek, mindegyiket felszerielem
— az általánosan használt távkapcsokból készített — *kettős irányu
távkapcsokkal*, melyek a megszokottak felett még azon előnnyel
is bírnak, hogy csak a fás részekkel érintkezhetnek. Felszerielem

azokat két darab drót ruganynyal is, melyek által az egészen sima kaptár felszorittatva — még átszállítás esetében is — mozdulatlanul megállanak helyeiken, de a jobb kéz felőli ruganynak meghuzásával könnyen kifordíthatók és kiszedhetők.

Ily közép nagyságú keretek ugy a fiasítás, mint a méhészek méltányos követeléseit kielégítik és lehetővé teszik, hogy a kaptárok — enyvezések nélkül — közönséges deszkaszélességből készülhessenek, mi az olcsóságnak egyik föltétele, de megjegyzendő az is, hogy nagybani kezelésnél a kereteknek egyformasága kívánatos dolog, és miután a kaptárok belszélessége 25—27 cm. közt váltakozik, hogy a méhek szabadon közlekedhessenek körös-körül, a kereteket aránylagosan 5—6 millimeterrel keskenyebbre kell összeszegezni, tehát a 22—24 cm. legczélszerűbbnek látszik.

4. A röpnylás egy harmad magasságban középett van elhelyezve és élénk színű, könnyen levehető röptornácczal van felszerelve, mely a méheknek biztos tájékoztatásul szolgál és általa a röpnylás tetszés szerint szűkíthető, bővíthető, vagy esetleg egészen is beszüntethető a nélkül, hogy a kaptár levegőcsereje — ezen módosítások folytán — hátráltatást vagy fogyatkozást szenvedne.

Módosításaim tehát 3 tárgyat érintenek.

1. A kaptárok belsejének egyenlő simasága, egyszerűsége.

2. A kereteknek egyenlő hosszúsága léczecskekéből -ben való készítése, melyek *kettős irányu* — 6 db — *távkapocscsal* és 2 db *drótruganynyal* vannak felszerelve.

3. Sajátságos röptornáczaim.

Ennyi az egész.

Érdeklődők tájékoztatására kijelentem, hogy kívánatra kész vagyok minta-példányokat, kellő felvilágosításokkal — saját költségeim visszatérítése mellett — kiszolgáltatni.

Kelt Nyitrán, 1899. június 24.

Somoskeőy Károly.
mérnök.

Mézbor készítés Gastine szerint.

Lapunkban többször merült fel a Gastin só említése a mézbor-készítés tárgyalásainál. Ugy látszik azonban, hogy ez a só és használata általában kevésbé ismert, legalább arra vall a körülmény,

hogy a Természettudományi Közlöny egy olvasója hivatkozással a M. K.-re kérdi (T. K. 98. 498 l.), hogy mi ez a só? És pedig abból az alkalomból, hogy kérdező mézbort készít s kotyogtatóval a szabadban erjeszti 15—20° R. mellett; de a zajos erjedés eltart 2—3 hétig. A teljesen kiforrt (6 hónapos) borának 4½ litere egy liter 22°-os cognacot (régí mérték szerint) adott. Tehát nagyon érdemes volna ezzel az üzlettel foglalkozni, ha 3 hónap alatt a kiforrás megtörténhetnék, mert a kereskedő a mézcognac hektoliteriért 110—120 frtot ad. A nyert szesz igen finom, hasonló a törkölypálinkához, de nincs az a nagy szaga és nem karczol, mint a fiatal pálinkák szoktak.

Erre Nagel Sándor ur feleletében (T. K. 98. 676.) azt ajánlja, hogy a kiforrás gyorsítására a mézmustot szőlőtörkölyön vagy borsoptőn kell erjeszteni. »E végből a mézes vizet 60—80°C-ra melegítjük és a képződő habot folyton leszedjük. Ha a folyadék nem vet több habot, 20—28°C. melegen reá öntfük a törkölyre vagy borseprőre és ilyen melegen tartjuk állandóan. A törkölynek vagy borseprőnek, mint erjesztőnek mennyisége nem lényeges, de minél több, annál gyorsabb az erjedés. 1—1 hl. mézes vízre 5—10 k. törköly, óagy 2—5 k. sűrű borseprő elegendő. Az erjesztő anyag minősége hatással van a keletkezendő bor minőségére. Az olyan hordó, melyben előzőleg jó bor volt, a legjobb az erjedésre. Agastin sót nem ismerem, de az erjesztésre épugy nem lehet hatással, mint a borkő vagn tannin, mert az erjedés feltétele a czukros folyadék, az erjesztő anyag és a megfelelő hőmérséklet. A szabadban az erjesztés lényeges hőmérséklet változással jár s ezért ott az erjedés alig lehet tökéletes«.

Sok jó és követeiésre méltó tanácsot adott Nagel ur, de az ő eljárása szerint készített mézbor többé nem adómentes. Ezért és azért, mert nem mindig lehet törkölyt vagy borseprőt kapni, szükségeseek a mézborkészítésnél az ugynevezett tápláló sók. Ily a Gastine féle is. Megtudandó az eredeti eljárást E. Sevalle úrtól a párisi »Societé Centrale d'Apiculture et d' Jusectologie generale« főtitkárától kértünk felvilágosítást. A szives készséggel adott válasz ide vonatkozó részét itt közöljük.

A Gastinsó összetétele: 100 részben van :

Biammoniumphospat

(Egyszer savanyu phosphorsavas ammonium)

} 7'30 r.

Ammoniumtartrat	} 25 50
(Közömbös borkósavas ammonium)		
Kaliumbitartrat	} 43 60
(Sávanyu borkósavas kálium)		
Magnesiumoxyd (Égetett mágnézia)	 1 10
Kénsavas mész (gipsz)	 3 60
Acidum tartaricum (borkósav)	 18 50

Ebből a keverékből 5–7 gr. veendő egy liter mézes vízhez.

Szemcsés mézből (miel granulé) azaz jó sűrű mézből 280—300 gr. oldandó egy liter vízben, hogy teljes és gyors kiforrást biztosítsunk. A só alkotászeinek vegytisztáknak kell lenni.

Sevalle főtitkár úr szives volt a Layens-féle eljárást is megírni, mely szerint szintén kitűnő eredményt (excellent resultat) értek el.

50 gr. Acidum tartaricum,

10 gr. Bismutum subnitricum és ha lehet 50 gr. friss pollen

100 liter mustra.

Ezen két eljárás szerint ugynevezett »hydromet sec«-et készítenek, mely ebédhez, uint fehér bór használható. Ha öregszik, nagyon sokat javul.

B. S. dr.

A fajkiválasztás kérdése.

(Folytatás.)*

Ellenvetésül azt lehetne felhozni, hogy az illető karaktertulajdonságok átvitele, illetve hatása és kifejlődése tisztán a nyújtott táplálék mennyiségétől és minőségétől függ s nincs a dajkákkal semminemű okozati összefüggésben. Helyes-e ez?

Térszertesen a kis férgectől nem lehet megtudni, hogy dajkájuk szellemi, lelki állapotainak behatását érzik-e magukon; de azt igenis jól tudom, mint egy soktagu család sarja s később mint családapa, mert elégszer tapasztaltam, hogy a dajka lelki felindulásai milyen nagy befolyással vannak a csecsemőre. Az anya haragja, mérgelődései ép oly kedvezőtlen behatással vannak a kisdedre, mint annak a tehénnek megverése, melynek tejével táplálják őt. De viszont ép oly kedvező, emelő, élénkítő behatást gyakorolnak a kellemes lelki felindulásai az anyának a csecsemőre.

* M. K. 99. 8. sz 239. l.

De ezzel a munkás méhek behatása a királynőre, a fiasításra (és herékre) még nincs kimerítve; sőt inkább még egy másik tényező is tekintetbe jön.

»A herék jelentősége« cz. fejezetben ezeket mondja Kramer úr: »Csalódunk, ha ugyanazon méhcsalád összes heréit egyformán jó minőségűeknek tartjuk. Mennyi különbözőséget látunk közöttük ugyanazon családnál nagyság, szín és szőrözet tekintetében? Vannak egész kicsinyek, melyek potrohán a jellegző szőrruházat alig van jelezve; vannak viszont valóságos díszpéldányok, nagyok, erőttől duzzadók, fénylő pánczéllal s előkelő bundával.«

»Nem szükséges fejtegetni, hogy az utóbbiak a fajt javítják, míg az előbbieket csak ronthatják.«

Az elmondottakból következik tehát, hogy a kis herék nem örökölték szülőik minden tulajdonságát és miért? Azért, mivel igen szűkös viszonyok között nőttek fel

Tehát a viszonyok is fontos, sőt elhatározó befolyást gyakorolnak a méhészetben. Derwin öröklésből és alkalmazkodásból magyarázza meg a fajok létrejöttét. Tehát a tenyésztett állatnál mindkét tényező egyenlő mértékben veendő figyelembe.

Milyen mélyreható következményekkel járnak a szervezetek fejlődésében a külső viszonyok. Egy állat vagy növény áthelyezve más viszonyok közé, mint otthona, jobban vagy rosszabbul fognak tovább élni, a viszonyok szerint. A méhek háztartásában a külső viszonyok az anyára és a fiasításra vonatkozólag a népben, a munkás méhekben van koncentrálna és megtestesítve. És ezek a népek mennyire hasonlók egymáshoz! Mindenütt sürgős munkásság, hordanak, építenek, fiasítanak. Mindenütt rend, tisztaság. Minden egyes mintaszerűen végzi a kötelességét az egésznek javára.

Hasonlítsuk azonban az egyes népeket pontosabban össze egymással az egyes részletekben. Mekkora különbözőségek! Nem nagyon szembetűnők ezek a különbözőségek, bizonyos mértékben gyakorlott szem kell észrevételökhöz, de megvannak. Milyen különbözően viselik magukat a menőkénél. Az egyiknél sok méh van s látszólag lázas munkásság (»úgy gruppirozzák a semmittevést, hogy lázas tevékenységnek látszik«), a másiknál alig néhány méh van, de folyton repülnek ki és be nagy gyorsasággal. Az elsőnél sok, de hézagos fiasítás van, a méhkenyér és méz szét

van szórva, a lépépitmény rossz, a készlet kevés, a másodiknál az ellenkezője mindennek: a duzzadó egészséges erő nyilvánulását látjuk mindenben. Rend, jóllét mindenben. Ez a nagy különbség a két nép egyéni természetének különbözőségében leledzik. Mindenik magában mint egy önálló egész tekintendő. Nemcsak a saját jellegző szagja van meg mindeniknek, hanem a saját karaktere is. Ez a jelleg nemcsak a fenti tulajdonságokból áll, mert vannak nemcsak röstök és munkások, hanem nagyétűek (duskálók az ételben), mértékletesek stb. Minden méhcsaládban megvan a jellemző léggör, mely mindenben megérzik. A családban uralkodó élet mily nagy befolyást gyakorol az egészszre, nem véve ki az anyát sem.

»Mily gyakran fejt ki bámulatraméltó munkát a petezésben egy anyaméh az új családba való áthelyezés után, holott a régi családban alig volt valamire való és megfordítva«, mondja Kramer Schw. B.-Ztg. 1892. Nr. 3.

Ezt minden figyelmes méhészt igazolhatja. A méhtörzs belső viszonyainak befolyása, mondhatnók talán a *»családi szellem«* tartalma nem becsülendő kevésre. Tudjuk, az embereknél mily nagy hatással van a növendék szellemére a nevelés. Ne volna hasonló befolyás lehetséges a méheknél. De itt nincsenek is nevelők, csak nevelőnők. Az anyai befolyás pedig korlátlan.

A fajkiválasztásnál tehát a mondottak alapján a munkás népet nem szabad figyelmen kívül hagyni. Az elmondottakból elméletileg a következőket vonhatjuk le.

1. Anya és munkások együtt alkotnak egy harmonikus egyiséget, egy egyént, az anyát.

2. A királynő és herék tulajdonságait, melyek a munkásokkal is közösek, az utóbbiak befolyása által megtartatnak, öregbittetnek s fejlesztetnek.

3. Az anykméh és herék azon tulajdonságai, melyek a munkásoknál nincsenek meg, az utóbbiak befolyása által megsemmisítetnek vagy legalább gyöngítettnek.

4. A herék befolyása a munkás méhek betolyása által részben ellensúlyoztatik, paralysáltatik, megdöntetik.

Mik volnának azonban a gyakorlatra vonatkozó eredmények?

1. *Faj-anyaméhek* csak fajcsaládokban nevelhetők, mert csak itt találják meg teljes mértékben a fejlődésükhöz szükséges feltéte-

leket, mert csak itt lehet teljes összhang a királynő egyénisége és a család egyénisége között.

2. A királynő helyettesítése kétséges értékű művelet. Sikertülhet s jó eredményeket hozhat; de meghiusulhat és pedig a legnagyobb valószínűség szerint az a nem vezet a kívánt eredményre. (Ez az állítás ellentétben van sok — évtizedek óta tett tapasztalattal. A szerk.)

Az első eset következik be, ha az anya jobb viszonyok közé kerül, a hol képességeit nemcsak teljes mértékben tudja kifejteni, hanem még esetleg meg is erősödik a nép befolyása alatt. Hányszor előfordul pl., hogy egy elrajzott anyatorzs nem tud felvergődni többé előbbi állapotára s nem végez akkora munkát, mint előbb, holott az elő- s nevezetesen az utórája megőrizte a család jó tulajdonságait. A hosszas rajzási láz megbénította a tözscsalád tetterejét, a »*családi szellemet*« megváltoztatta s a fiatal királynő a benne szunnyadó erők kifejtésére és fejlesztésére alkalmas viszonyokfeltételeket nem találja meg többé a népben. Az ilyen anyaméh más, neki megfelelő viszonyok közé helyezve kitűnővé válik. (Spüh, ler. Der Schweiz Bienenzeit. 99. No. 4.) * * *

(Vége következik.)

Szemle.

⊙ *A svájci nagyobb méhészek száma.* Az 1866-iki szövetségi „*állatszámolás*“ szerint. Eltekintve a tréfás beosztástól, hogy a méhészeket is az állatszámolásnál veszik számba, a kis Svájc nagyon érdekes méhészeti tekintetben is.

A »*nagyobb*« méhészet a 26 családnál kezdődik a táblázat szerint: 26—35 családja van 535 méhésznek; 36—50 családja van 333 méhésznek; 51—75 családja van 105 méhésznek; 76—100 családja van 24 méhésznek, 101—150 családja van 18 méhésznek, 150 és *több* családja van 8 méhésznek. Ezek közül 3-nak van 200—200 családja; egynek 240, egynek 251 családja. „*Nagyobb*“ méhészt van tehát összesen 1023. Még tekintélyes számmal lehetnek r bizonynyal vannak is, kiknek 26-nál kevesebb méhcsaládjuk van. Tekintetbe véve, hogy Svájc 41,419 □ kilométer területű kis ország, bizony ez nagyon szép szám. (Sweiz. Bienenzeitung 99. No, 6.)

□ *Méhészet Tuniszban.* Kettős falu kaptárakat használnak, de a két fal között (1 cm. távolság van) csak levegő van, nem töltik. Az ottani arab kasok 1 méter hosszúak s 25 centiméter átmérőjük. Az átlakolás tehát nem vallami kellemes dolog. Julius, augusztus, szeptember hónapokban kell a családok jól ellátva legyenek, mert ez idő alatt a mezőkön nincs virág. Októberben az esőzések beállta után rendszeren már rövid időre nyílnak a mézélő virágok. Hogy különben a vidék méhészkedésre jó, eléggé bizonyítja az, hogy egy méhész 400 család után naponta egyszáz kiló mézet pergetett tovább egy hónapnál.

× *A méhészet Chiliben.* 1894-ben még egy ott általában használt typosu kaptár volt közönségesen használathat. T. i. lehetőleg kevés gonddal készített kis ládikák, melyekben a családok rendszeren kicsinyek (20—25 ezer méhvel.) Bőven rajoztak. A mézhozam 15—18 kgr. volt családonként Minden láda közé a láda felső részére egy választó-deszkát tettek 5 lyukkal áttörve, a könnyebb kezelhetés céljából. 1895-ben egy méhész a nagyobb méretű kaptárokat, keretekkel hozta divatba. Mindenik kaptár két ládából állott, de nem sokkal volt nagyobb a régi módinál, mely 9—10 liter köbtartalmu volt. A múltépet ekkor még nem ismerték. 1896-ban vette Chiliben először használatba Thierry úr a Dadant és Layens-kaptárokat. A méhfajta Európából bevitt olasz méh, mely azonban itt átalakult. Sok krajnaival való keresztezésből származó korcs van. A főmézélő idény decemberben kezdődik s márczius közepén van vége. A benszülött európaiak általában nagyon kevés gondot fordítanak a méhészetre. (*Revue Internationale d'apiculture*, 99. No. 6.)

Vegyések.

Kérjük azon tisztelt tagtársainkat, kik tagsági díjjaikkal hátralékban vannak, sziveskedjenek azt mielőbb beküldeni.

* * *Kendertermelési utmutató.* A földmivelésügyi minster kiadványainak 7. számú füzeté e czimen jelent meg. A tanulmányt *Kleiszner Károly* gazdatiszt írta. A füzet a földmivelésügyi minsteriumnál levélbeli megkeresésre ingyen kapható.

□ *Borkészítésre alkalmas gyümölcsök.* Az akább felsorolt gyümölcsökből lehet és szoktak is bort készíteni. Az eljárás a

szokásos borkészítéstől csak annyiban különbözik, a mennyiben a szóban forgó gyümölcsök magas sav- és alacsony cukortartalma azt megköveteli. Hogy az élvezésre és eltartásra alkalmas bort kapjunk, a gyümölcsmustot annyi vízzel eresztjük fel, a mennyi a szükséges savtartalom (0·7—0·9) elérésére megkívántatik, viszont az alacsony cukortartalmat tiszta süvegczukorral felemeljük 18—22—32°/_o-ra a szerint, a mint könnyebb vagy nehezebb minőségű, illetőleg édes bort (likör bort) akarunk készíteni. Persze, ha ezt pontosan elérni akarjuk, nincs más hátra, minthogy a sajtolással kapott tiszta gyümölcsmust sav- és cukortartalmát esetről-esetre megállapítsuk és további eljárásunkat ehhez szabjuk. Ha azonban a megközelítő szabatosággal megelégszünk — a minthogy ez rendszerint elégséges is — alapul vehetjük az illető gyümölcs közepes sav- és cukortartalmát. Ez pedig a következő:

a málnában	van	3·86 ^o / _o	czukor és	1·42 ^o / _o	sav,
a ribiszkében	»	6·38	»	2·15	»
az áfonyában	»	5·02	»	1·66	»
a földi szederben	»	4·44	»	1·19	»
a fái szederben	»	9·19	»	1·86	»

Ez adatokból kiszámíthatjuk, hogy minden liter sajtolt gyümölcslére, vagy egy és fél kg. gyümölcslére venni kell:

- a málnához 1 liter vizet és 32—40—60 deka cukrot;
- a ribiszkéhez 2 liter vizet és 48—60—90 deka cukrot;
- az áfonyához 1·5 liter vizet és 40—50—75 deka cukrot;
- a földi szederhez 0·5 liter vizet és 24—30—44 deka cukrot;
- a fái szederhez 1·5 liter vizet és 35—45—70 deka cukrot;

a szerint véve a kisebb, nagyobb vagy legnagyobb mennyiségű cukrot, a mint asztali, peccsenye vagy édes bort akarunk készíteni. Ha azután gondoskodunk arról, hogy az erjedés kedvező körülmények között, tehát a kellő idő alatt és teljesen végbe menjen, továbbá ha az eczterjedéstől a mustot, illetőleg a bort megvédelmezzük — izletes és értékes borokat kaphatunk, kivált a ribiszkéből és áfonyából, mely utóbbi azonban mintegy 3 év alatt kapja meg jellemző tulajdonságait. Ezt vörös borok festésére is szokták alkalmazni, a mire különösen alkalmassá teszi szép színe és fanyar íze. (Köztelek 1899. 62. sz.)

✂ Az »Apicoltore«, Milanóban megjelenő méhészeti lap, múlt évi folyamában egy méhésznagyon megdicsérte az »Aqua ragia«

nevü folyadékot, mint méhüzöt. Külföldön ugyanis a méhészek azon része, kik a füstölésnek nem barátai, olyan szerek után kutatnak, melyek szagos gőze a méheknek nagyon kellemetlen s ezért menekülnek tőle, de máskülönbén nem ártalmas a méheknek. Ezek az »Apigfugo«-k. A hová egy csöppecskét tett, ugymond, arról a környékről menekültek a méhek. Ily módon a legnagyobb kényelemmel tudott dolgozni. Mivel e néven nem tudtam nyomára jönni annak a kitünő szernek, kérdést intéztem A. de Rauschenfels urhoz az »Apicoltore« szerkesztőjéhez. Szives válaszából közöljük az ide vágó részletet. »Aqua ragia« a terpentín népies neve. Magam személyesen nem próbáltam ki e szert, de erősebb rablás esetén valószínűleg a többi más számtalan társához hasonlóan csak annyit fog érní, mint a falábnak a »flastrom«. — Nős, én megpróbáltam vagy két-három alkalommal, nem rablás alkalmával, hanem csak a különben is nagyon indultatos természetü, felzúdult családoknál. Azokat a helyeket, a melyek terpentinnel voltak megnedvesítve, igaz, hogy kerülték a méhek, de már néhány centiméternyi távolban e helyektől szurni próbáltak. Ha a fátyolos méhészkalapot több helyen megnedvesítettem, akkor nem szálltak rá. Ha tehát az ember a kezét nedvesíti meg terpentinnel, a megnedvesített helyeken nem fog szurást kapni. De bizony, ha nagyon felvannak zúdulva, helyesebben, ha nagyon felvannak zaklatás által (bármily nemü legyen az) ingerelve, szurnak akkor. Továbbá a terpentingőzők ily tömény alakban belehelve, megtámadják a légző szerveket s legelőször is erős és tartós köhögést idéznek elő. A vele járó kisebb-nagyobb mérvü fejfájás s általános rosszullét — melyek már $\frac{1}{4}$ órai belehállás után is bekövetkezhetnek — csak ráadás. Maradjunk ezért a méhszurás két csalhatatlan ellenszere mellett. *A legnagyobb fokú nyugaltság és hidegvér a méhek kezelésénél s a szurás megtörténte után igaz hitü megnyugvás az elkerülhetetlenben.* A kinek ez a kettő nem elég, az füstöljön. —

Bálint S. dr.

Tartalom: Teendők a méhesben október hóban. *Wieder József.* — Szegedi méhészeti kiállítás ék kongresszus. „ — A különböző méhköpiük és kaptárok. *Valló János.* — A „Somoskeöy-féle kaptár.“ *Somoskeöy Károly.* — Mézbor készítés *Gastine* szerint. *B. S. dr.* — A faj kiválasztás kérdése. „ — Szemle. — Vegyesek — Hirdetések.

Felölös szerkesztő: **Dr. Bálint Sándor.**

Apró hirdetések.

E rovatban az erdélyrészi méhéssegylet tagjai 2 sorig ingyen hirdethetnek; ezen felül minden félhasábos petit sor 4 kr. A kik nem tagjai a méhész egyletnek, soronként 8 krt fizetnek.

VASÁROL.

Csurgatott és pergetett mézet.

Lerner Vilmos, Gyöngyös. Minta küldendő.

Keresek egy nős végzett vinczellért, ki a méhészet, szőlőművelés, gyümölcs-fatenyésztés és konyhakertészetben járatos. Ajánlkozások Schilling Ottó kir. közjegyzőhöz Szamosujvárt, küldendők.

ELAD.

Tiszta méhviaszból műlépel Fatter Péter adóhivatalnok Kolozsvár, külmagyar-utca 54. Egy kgr. 2 frt 50 kr. 5 kgr. vételnél bérmentve.

30 méhcsaládot

Bodor-féle kaptárban, à 7 frt, elad Ács Lajos Felvinczen.

Pergetett mézet

Szabó László Vésztőn, (Békésmege) ára 45 kr. kilónként.

12 mm. pergetett mézet à 45 frt. Kivánatra mintát küld Frenner István Ő-Becsen.

Méh-családokat

Bodor-féle kaptárban Barabás Sándor, Brassó.

Pergetett mézet

Nagy János, Bonyha; kilója 50 kr.

100 méhcsaládot

Pinkert József, Béga-Szentgyörgyön és pergetett mézet kilomázsánként 46 frt.

Dzierzon-kaptárokat

Ködmön Gábor, Karcagon Ára darabonként 3 frt.

8 métermázsa pergetett mézet 45 frtjával

Balogh Gergely, Hódmező-Vásárhely Bocskay-utca.

Méz-pergetőt, méztartó bádog edényt

jutányos árban Zeiler Géza bádogos, Kolozsvárt (Mátyás király-utca 4.) Ugyanő eivállal **mindennemű bádogos munkát. Javításokat** jutányos áron, pontosan teljesít. — Árjegyzéket kívánatra küld bérmentve

Bodor-féle kaptárt

à 1 frt 50 kr.

Biedermann Ferencz, Rákóczy-út 10. sz.

Albert Balázs és fia Csik-Szereda.

Műlöp felelősség - mellett tiszta viaszból 3 $\frac{1}{2}$ kilogr. vételnél bérmentve 7 frt 30 krajczár utánvétellel 6 krajczárral több.

7-x.

A méz használata a háztartásban című érdekes és hasznos füzetkét számos recipével, (mézes sütemények és mézes italok készítése) Válaszos levelező-lapon beküldött kérésre ingyen és bérment küldi meg a Praktischer Wegweiser kiadóhivatala Würzburgban (Bajorország).

(6-8.)

Méhészeti eszközök és műlöp

egyetlen raktára Kolozsvárt.

9-12

SZEGEDI ZOLTÁN

vaskereskedésében,

(Hid-utcza, posta mellett.)

Továbbá rúdvas, vasárú, épület- és butorvasalások, szerszámok, konyhaberendezési és háztartási cikkek, valamint gazdasági eszközök raktára. Jutányos árak!!

Megrendeléseknél kérjük a Méhészeti Közlönyre hivatkozni.

ALAPITTATOTT 1883.

TELEPHON 104.

Giró-számla az osztrák-magyar banknál.

ASZFALT és CEMENT-IPARVÁLLALAT

POLLÁK SAMU

KOLOZSVÁRT,

Kőfalsori Szappan-utca 4. szám, saját ház.

Elvállal jótállás és legjutányosabb árak mellett: nedves lakások, pinzehelyiségek stb. gyökeres szárazzá tételét, új építkezéseknél az alapfalaknak aszfaltréteggel bevonását Továbbá kapubejáratok, folyosók, terasseok stb.-nek a legjobb minőségű természetes aszfalttal való burkolását.

Állandóan készít: sima cement és mozaik-lapokat, cs. és kir. szab. hornyolt cement-fedél lapokat, különféle szín és nagyságban, továbbá legujabb díszbe berakott mintájú sajtolt cementlapokat, melyeknek színmintája 200,000 kilogr. nyomás alatt lesz a cementrétegbe sajtoltva, azért elpusztíthatlan tartósságú és a legváltozatosabb modern színekben, anyag és keramitutánzatban olcsón előállítható, továbbá Zissler rendszerű szabadalmazott sodrony-betétű betonsűveket csatornázás és áttereszekhez, nemkülönbön szabadalmazott teljesen tűzbiztos gypstáblákat beton-fedlapok, lábazati lemezek, lépcsőfokok és lászlakat stb. stb.

Ajánlkozik: járdák, szökőkutak és más betonirozások, valamint granitto-terazzó készítésére.

Raktáron tart: TÖZMENTES ASZFALT-TETŐPÉP, aszfalt elszigetelő-lemez, szines aszfaltmáz, carbolineum és mikotánatonat (gomba-irtásra). Portland- és román-cementet vagonszámra és mázsánként. Elfogad megrendeléseket: aszfalt-tetőpép és facement-befedések, Mettiachi lapok, díszes faburkolatok (tucko-Lustro- és Stuckmarmór) cs. és kir. szab. saját módszerű aszfalt-parquette-ára, valamint minden e 9-12 szakba tartozó munkálatokra.

Költségvetés ingyen és bérmentve.